

Η ΟΥΤΟΠΙΑ επέζησε. Με το σημερινό, 12ο τεύχος, συμπληρώνει δύο χρόνια ζωής. Ίσως λοιπόν δεν θα ήταν άσκοπο, να κάμουμε μία σύντομη αναδρομή στη σύντομη διαδρομή της.

Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία της ΟΥΤΟΠΙΑΣ ξεκίνησε στις αρχές του 1991. Ήταν μιά εποχή καταρρεύσεων και απογοήτευσης. Ήταν λοιπόν ανάγκη να ξανασκεφτούμε την πορεία του κόσμου και τη δική μας. Να αναζητήσουμε, χωρίς απολοϊκές αισιοδοξίες και χωρίς "απράνταχτες" βεβαιότητες, τις τυχόν λαθάνουσες δυνατότητες της εποχής μας.

Γράφαμε λοιπόν στο προγραμματικό κείμενο του περιοδικού:

"...Ενδεικτικά σημειώνουμε μία σειρά προβλήματα που θα πρέπει να βρίσκονται, κατά τη γνώμη μας, στο κέντρο του προβληματισμού του περιοδικού: Γιατί κατέρρευσε αυτό που είχε αποκληθεί "υπαρκτός σοσιαλισμός"; Η κεφαλαιοκρατική κοινωνία είναι η τελευταία μορφή ανθρώπινης κοινωνίας; Ή μήπως, παρά την αποτυχία της πρώτης ιστορικής απόπειρας, ο σοσιαλισμός παραμένει μία από τις δυνατότητες της εποχής μας; Η ενοποίηση της κοινωνίας και η αποκατάσταση μιας νέας, ιστορικά ανώτερης ενότητας του ανθρώπου με τη φύση, μπορούν να αποτελέσουν σήμερα ένα ρεαλιστικό αίτημα; Και σε σχέση με αυτό, το μόνο αναπτυξιακό πρότυπο είναι αυτό που συνδέθηκε με το δυτικο-ευρωπαϊκό πολιτισμό; Και εάν η σοσιαλιστική προοπτική δεν αποκλεισθεί, τότε πως θα μπορούσε να αναπτυχθεί η θεωρία, ώστε να καταδείξει τις λαθάνουσες ιστορικές δυνατότητες;

Προφανώς, μία προσέγγιση των προηγούμενων προβλημάτων απαιτεί μια καθολικότερη φιλοσοφική θεώρηση. Συνεπώς, η φιλοσοφική ανθρωπολογία, η φιλοσοφία και η θεωρία των επιστημών, όχι μόνο θα αποτελούν οργανικό μέρος του περιοδικού, αλλά θα συνιστούν το ευρύτερο θεωρητικό του πλαίσιο. Η μελέτη, εξάλλου, των προβλημάτων της τέχνης και του πολιτισμού, θα αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο για τη συγκρότηση μιάς συνολικότερης κοσμοαντίληψης και βιοθεωρίας. Επιδίωξη του περιοδικού θα είναι να αποφύγει, τόσο την άμεση, εμπειρική αντιμετώπιση των προβλημάτων, όσο και τον "συνδεδεμένο" ακαδημαϊσμό.

Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι το περιοδικό που θα δημιουργήσουμε θα είναι ανοιχτό σε όλες τις ιδέες και τις προσπάθειες να φωτιστούν τα προβλήματα του καιρού μας και να αναδειχτούν οι τυχόν δυνατότητες για μία απελευθερωτική προοπτική. Κατά συνέπεια, το κριτήριο για τη δημοσίευση ενός κειμένου θα είναι η επιστημονική του ποιότητα, χωρίς αποκλεισμούς με βάση χρεωκοπημένες "ορθοδοξίες". Πιστεύουμε ότι είναι ανάγκη να επιχειρήσουμε μια κριτική αποτίμηση των ιδεολογιών, να αποτιμήσουμε το επιστημονικό κεκτημένο τους, και να το αναπτύξουμε όσο μάς επιτρέπουν οι δικές μας δυνάμεις".

Αυτά γράφαμε πριν από τρία χρόνια. Θέταμε λοιπόν υψηλούς, ουτοπικούς ίσως στόχους; Πάντα τα επιτεύγματα είναι κατώτερα από τις προθέσεις. Η ΟΥΤΟΠΙΑ, στα 12 τεύχη της, έθεσε και ανέπτυξε μια σειρά προβληματισμούς σε οικονομικά, κοινωνικά, ιστορικά, φιλοσοφικά θέματα, σε θέματα τέχνης, κλπ. Όμως ξέρουμε πόσο υστερεί σιά θέματα της τέχνης και του πολιτισμού, σε θέματα

παιδείας και ιστορίας. Επίσης, πολλές φορές δεν πετύχαμε τη συνολικότερη, φιλοσοφική θεώρηση που επιδιώκουμε, τις γέφυρες, τη διεπιστημονική προσέγγιση των προβλημάτων. Δεν αποφύγαμε την τάλαντευση ανάμεσα στον ακαδημαϊσμό και στον εμπειρισμό και πολλά άλλα. Όμως η ΟΥΤΟΠΙΑ επέζησε, απέκτησε ένα αξιόλογο αναγνωστικό κοινό και ένα ευρύ κύκλο συνεργατών. Ας μην παραγνωρίζουμε τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες, το κλίμα απογοήτευσης, το επίπεδο της πνευματικής μας ζωής. Με αυτά τα δεδομένα, εκείνο που πετύχαμε δεν είναι αμελητέο για τις σημερινές, και ιδιαίτερα τις ελληνικές συνθήκες. Και ελπίζουμε ότι η ΟΥΤΟΠΙΑ θα γίνεται συνεχώς καλύτερη με τη βοήθεια όλο και περισσότερων συνεργατών και φίλων.

Με την ευκαιρία θα θάλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους συνεργάτες της ΟΥΤΟΠΙΑΣ και όλους όσους τη βοήθησαν με οποιοδήποτε τρόπο. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στις εκδόσεις ΓΚΟΒΟΣΤΗ που ανέλαβαν το εκδοτικό και οικονομικό βάρος των πρώτων 7 τευχών.

Και τώρα δύο λόγια για το σημερινό τεύχος. Με το άρθρο του Β.Βαζιούλιν συνεχίζουμε τη μελέτη των θεωρητικών προβλημάτων της οικονομίας. Ο Βαζιούλιν αναλύει το πρόβλημα της αντίφασης στο *Κεφάλαιο* του Μάρξ, σε ένα υψηλό θεωρητικό επίπεδο. Μέσα από τη μελέτη της αντίφασης αναδिकνύει μια σειρά φιλοσοφικά, γνωσιοθεωρητικά προβλήματα. Το άρθρο του J.M.Vincent συνεχίζει την προβληματική που αναφέρεται στις εργασιακές σχέσεις στο σύγχρονο καπιταλισμό και στις ανθρωπολογικές επιπτώσεις τους. Αντίστοιχα, το άρθρο του Δ.Τσακίρη συνεχίζει την ανάλυση του φαινομένου των σύγχρονων μορφών εθνικισμού, ενώ ο Δ.Δαμιανάκος μας προσγειώνει εις τα οικεία κακά, με μια εξόχως ενδιαφέρουσα μελέτη για τους κλέφτες, τους ληστές και τους ρεμπέτες. Η διαπραγμάτευση του Δαμιανάκου δεν έχει, προφανώς, σχέση ούτε με την αντίληψη της κυρίαρχης τάξης, ούτε με τις ρομαντικορωϊκές αφηγήσεις για λαϊκή κατανάλωση. Στη συνέχεια το κλίμα αλλάζει. Με αφορμή τα 270 χρόνια από τη γέννηση και τα 190 από το θάνατο του Κάντ, ο J.D.Hondt εξετάζει τις σχέσεις του πατέρα της "κριτικής φιλοσοφίας" με τη γαλλική επανάσταση, αναδεικνύοντας άγνωστες συνήθως πτυχές της προσωπικότητας του γερμανού φιλοσόφου. Η K.Thomson στη συνέχεια επιχειρεί μία, κοινωνιολογική κυρίως, ανάλυση του έργου και της προσωπικότητας του Μότσαρτ. Η σχέση του Μότσαρτ με τους Τέκτονες της εποχής του, φανερώνουν μία άλλη πλευρά του μεγάλου συνθέτη: την ένταξη του στο ριζοσπαστικό, τότε κίνημα των Μασώνων. Ο Γ.Μανιάτης αναλύει τις περιπέτειες των μουσικών έργων που έχουν σχέση με τον Φάουστ του Γκαίτε. Σε επίκαιρα θέματα αναφέρονται τα κείμενα του Ε.Μπιτσάκη για τον Κάρλ Πόπερ και του Μ.Βακαλούλη για τις νέες εργασιακές σχέσεις. Τέλος, τα κείμενα των Δ.Πηκιώνη, Ε. Μπιτσάκη και Δ.Γρηγορόπουλου αναφέρονται στην άμεση επικαιρότητα.

Στο σημερινό τεύχος παρουσιάζουμε έργα του ζωγράφου Νίκου Παραλή, ο οποίος ζει στη Θεσσαλονίκη και διδάσκει ως Επίκουρος Καθηγητής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

Την καλλιτεχνική επιμέλεια του τεύχους είχε η ζωγράφος Μαρία Κοκκίνου.